

بهسازی و مقاوم سازی مسکن روستایی ایران در برابر سوانح طبیعی

روح اله نمکی، کارشناس ارشد معماری و شهرسازی، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد سراب

R-NA_1979@yahoo.com

مهین قنادی، دانشجوی دکتری عمران، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد سراب

Mahin8185saze@yahoo.com

راهب امیری، کارشناس ارشد عمران-سازه

چکیده:

ایران کشوری زلزله‌خیز است تا آنجا که بطور متوسط هر ۲/۵ سال، یک زلزله با بزرگی ۶/۵ ریشتر در آن رخ می‌دهد. جمعیت قابل توجهی از ایران در روستاها استقرار دارند و نیمی از سکونت‌گاه‌های روستایی بر بنیاد معماری بومی و سنتی و به مفهومی گویاتر، معماری روستایی بنا شده است. این وضع، توجه و اقدام شایسته ملی را در رابطه با مقاوم‌سازی و بهسازی سکونتگاه‌های روستایی، ضروری می‌سازد. تجربه نشان داده است که در بازسازی‌هایی که طی نیم قرن اخیر در زلزله‌های گذشته، صورت گرفته، دو مساله پیش روی مسئولان و سازندگان این مناطق قرار داشته است:

۱- مسکن روستایی که با مصالح کم دوام و سازه‌های نامقاوم ساخته شده‌اند.

۲- بازسازی‌هایی که اغلب بدون رعایت اصول ساخت و سازهای سنتی و معماری بومی و نیز در تضاد با نظام معیشتی روستاهای آسیب دیده، صورت گرفته است.

از طرف دیگر، مکرر دیده شده است که روستاییان ساختمانهای بازسازی شده با نقشه، مصالح و سازه‌های جدید و نیز با استحکام و ضد زلزله را ترک کرده و مجدداً با مصالح و معماری بومی برای خود خانه‌سازی کرده‌اند تا پاسخگوی نیازهای آنها در همه ابعاد باشد. به عنوان مثال می‌توان به روستاهای رودک و فرسینه اشاره کرد.

این مقاله با درس آموزی از بازسازی‌های گذشته و با آگاهی از وضعیت سازه‌های سنتی و بومی موجود در اغلب نقاط کشور، بر آن است تا سازه‌های خشت و گلی را مورد بحث قرار دهد؛ از این رو، ضمن بیان ویژگی‌های سکونتگاه‌های خشت و گلی روستایی، تلاش شده است تا شیوه درست ساخت این سازه‌ها و همچنین راه‌های مناسب برای مقاوم‌سازی و ایمن‌ساختن آنها در برابر زلزله، مطرح نماید.

کلمات کلیدی :

مسکن روستایی، بهسازی، مقاوم‌سازی، زلزله، معماری بومی